

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК З ВИКОРИСТАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Захарін С.В., 2011

До законодавчих актів України (Закони “Про науково-технічну діяльність”, “Про інноваційну діяльність”) необхідно внести зміни, спрямовані на врегулювання порядку (процедури) комерціалізації науково-технічних та інноваційних розробок. Вважаємо, така комерціалізація на практичному рівні має відбуватися з використанням потенціалу регіональної інноваційної інфраструктури.

На основі вивчення міжнародного досвіду можна зробити висновок, що в законодавстві багатьох країн присутні приписи, що визначають порядок (процедуру) комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок.

В Російській Федерації розроблено проект Закону “Про комерціалізацію технологій”. Основна мета закону – стимулювати комерційне використання технологій, створених в державних наукових організаціях. Сфера застосування закону – результати наукових досліджень, отримані за рахунок (або з використанням) бюджетних коштів, стартапи, механізми державно-приватні партнерства у науково-технічній сфері.

Завдання законопроекту:

- запровадити норми, що визначають завдання комерціалізації, як один з елементів діяльності державних наукових організацій (ДНО) і вищих навчальних закладів (ВНЗ),
- розробити правила і форми участі ДНО і в створенні малих інноваційних підприємств,
- дозволити використовувати доходи від комерціалізації технологій для розвитку наукових досліджень в ДНО,
- розвивати інфраструктуру комерціалізації в ДНО і у ВНЗ, а також у міністерствах і агентствах.

Європейський підхід до проблеми комерціалізації інновацій і наукових розробок полягає в створенні сприятливих умов через систему стимулюючих інструментів для різних гравців процесу створення і комерціалізації результатів наукових досліджень.

Сьогодні в країнах ЄС застосовуються різні інструменти стимулювання комерціалізації технологій, які можна класифікувати таким чином:

Податкові преференції.

Фінансування різних програм (як правило, на конкурсній основі).

Субсидування послуг з комерціалізації інновацій і технологій.

Державне замовлення (стимулювання контрактних наукових досліджень).

Як приклад програми стимулювання контрактних досліджень можна привести сьому Рамкову програму (The Framework Programme FP), яка є головним інструментом Європейського Союзу для фінансового стимулювання спільних досліджень і комерціалізації. Завдяки цьому відбувається стимулювання малих і середніх підприємств (МСП) – старт-ап компаній (створення старт-ап компаній, орієнтованих на те, щоб комерціалізувати знання і навички дослідження, є одним з основних інструментів комерціалізації в Європі, тому даний економічний сектор є фокусом для вживання широкого спектру різних важелів стимулювання.

Законодавство країн ОЕСД (Організації економічного співробітництва та розвитку) спрямоване на встановлення механізму податкового стимулювання комерціалізації наукових розробок. Більшість країн ОЕСД застосовують правові норми, що дають змогу знижувати оподаткування платників, які комерціалізують наукові розробки. Таким чином відбувається стимулювання інвестицій у наукові дослідження та НДДКР. Деякі держави (наприклад, США або Франція)

застосовують податкові пільги лише на приріст витрат на наукові дослідження. Цей тип податкових заходів обходиться набагато дешевшим для бюджету, але вважається менш ефективним.

Окремі елементи, які довели свою ефективність в інших країнах, доцільно запровадити і в Україні. Конкретні пропозиції зводяться до наступного.

У законопроекті мають бути визначені загальні поняття комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок, в тому числі:

- визначення відповідних понять,
- способи комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок,
- загальний порядок комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок,
- особливості комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок державними (в тому числі бюджетними) установами, підприємствами військово-промислового комплексу, спеціальними установами тощо,
- заходи стимулювання комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок,
- організаційно-правові форми для комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок (центри передачі технологій, центри трансферу технологій, наукові фонди тощо),
- повноваження органів місцевої влади у регулюванні процесу комерціалізації інновацій, науково-технічних розробок,
- особливості взаємодії з інституціями регіональної інноваційної інфраструктури при комерціалізації інновацій та науково-технічних розробок.

Комерціалізація інновацій і наукових розробок має бути визначена як процес (механізм), що спрямований на комерційну реалізацію інновацій і наукових розробок у сферу реального виробництва з метою отримання соціально-економічних ефектів.

Окремими складовими процесу комерціалізації можуть бути:

- сертифікація (стандартизація) інноваційного продукту або наукової розробки з метою подальшого продажу (передачі),
- маркетингове супроводження інноваційного продукту або наукової розробки (в тому числі з використанням послуг, наданих інституціями регіональної інноваційної інфраструктури),
- продаж інноваційного продукту або наукової розробки (в тому числі з використанням послуг, наданих інституціями регіональної інноваційної інфраструктури),
- передача інноваційного продукту або наукової розробки на підставі господарських договорів.

У законопроекті доцільно передбачити заходи економічного стимулювання замовників (покупців) інноваційних продуктів та науково-технічних розробок вітчизняного походження. Таке стимулювання може включати:

- пільгове оподаткування прибутку, який використовується на закупівлю науково-технічних розробок,
- застосування норм прискореної амортизації науково-технічних розробок у формі основного обладнання,
- пільгове кредитування на основі державної підтримки витрат на закупівлю науково-технічних розробок,
- замовлення виготовлення науково-технічних розробок державою спільно з вітчизняними замовниками на основі державно-приватного партнерства,
- розширення державного замовлення на науково-технічні розробки, в першу чергу у сфері ресурсозбереження, розробки інноваційних технологій переробної промисловості, розвитку людського потенціалу та ін.

У законопроекті доцільно включити норми, які б врегулювали порядок створення і функціонування регіональних центрів комерціалізації інновацій та наукових розробок, що створюються (або вже створені) у наукових та освітніх організаціях, які фінансуються із бюджету.